

ex. h. s. c. ad suos oratores
quos incidenti in sacro concilio habebat

Ferdinandus Divina favente clementia electus Romanorum Imperator
semper Augustus &c

Adi. devoti et egregie fideles nobis dilecti. Reddita fuerunt nobis litterae vestrae ad diem
quintam praesentis mensis data, unde intelleximus praesentem Concilii statum, quem qui-
dem cuperemus pro comodo afflictae Reip. Christianae meliore loco esse, in quo tamen
hactenus mutare, aut corrigere nihil potuerimus, tamen facere non possumus quin
hanc communem miseriam deploramus, et nihilominus pro vestra parte nihil intentatum
relinquamus, quo sperari liceat Concilii progressum, et optatum atque felicem exitum
promoveri posse. Quamobrem clementer probamus, quod Oratoribus regis Christianiss.
auctores, et monitores fueritis ut scriptum suum de reformatione Romae istis Cardina-
libus Legatis exhiberent, quia id nobis vehementer placuit, et cum scripto vestro congru-
ere, videtur.

Ceterum ut vobis benigne respondeamus ad id quod scire desideratis, num in urgenda
Reformatione adhuc intra modesta fines consistere, an vero cum nihil proficiat mo-
desta, acerrimos esse debeatis. Arbitramur sane nos facile et clare perspexisse ex
vris literis, quas superioribus mensibus ad vos, atque etiam ad dictos Praefatos Cardinales Legatos
dedimus, quanto studio conati sumus hoc negotium Reformationis Romae vestris
commendatum reddere, et instare ut ea omni dogmatum tractationi antiponeretur
tam magis necessaria: quae quidem res ita nobis curae fuit, ut plane existimaverimus
hoc loco nullum prorsus cuiusquam hominum respectum nobis habendum esse, sed offe-
no Caesaris impetum incumbere ut rem quam acerrime urgeremus, ita ut Legatis
ipsis eiusmodi nostra assiduitas procuranda reformationis nonnunquam tedio, et fastidio
fuisse visa est. Sed quod antea nihil, siue tam parum profecerimus causa fuit
quod ex Regibus, et Principibus Christiani orbis, nedum ex Prelatis nullos ferme
habuerimus adiutores. Galli namque et Hispani principio non adfuerunt. Alios aut
Principes, et populos animadvertimus ad hoc negotium reformationis non satis am-
matos, et propensos extitisse, ac diligenter sibi cauere existisse censuisse ne hoc
nomen in cuiusquam offensionem incurrerent nos vero soli sine aliorum assistentia
et auxilio hoc turbato rerum et temporum statu tam arduum institutum pub-
licam utilitatem concernens, quod multis est amarum ad effectum ducere non

401
potuimus, et ob hanc causam aliquamdiu cessauimus soepe dictos Legatos hoc nos
sepius aut importunius interpellare, praesertim promittentes se alias capita refo
mationis ut haberentur in libro ad Pa.^{tes} eor, P^{apae} transmissis sigillatim modo
quoque tempore in Cone.^o proposituros esse.

Verum enimvero postea quum Oratores et Praelati Regis Christianissimi ad
ae idem nobiscum sentiant, et sese uobis in hoc negotio conuinxerunt, neque
dubitandum uideatur Hispanos quoque idem facturos decreuimus nunc
experiri quidnam praestari possit oblata scilicet tam egregia occasione
scripti nuper ab Oratoribus Gallicis exhibiti. Itaque uolumus et benigne, serua
uobis inuicemus, ut hanc actionem redintegretis, et hoc modo continuanda
suscipiat, uidelicet, ut primo quoque tempore saepe dictos P^{apae} Legatos con
ueniatis, eisque referatis Pa.^{tes} eor, P^{apae} uisisse, quale scriptum nuper Pa.^{tes}
eor, P^{apae} exhibuerint Oratores Regis Christianissimi de instituenda
reformatione, in quo perinde atque in eo quod nos superioribus mensibus ad
uos miseramus P^{apae} ac coeteris Conclij Patribus presentandum, ualde
luculenter, ac maiore fere uehementia quam in nro scripto describitur regula, ad
quam reformatio recte et utiliter institui queat. Ex utroque aut manifeste ap
paret summam, et inuincibilem reformationis necessitatem, adeo ut ea postquam
neque nos in saero Rom. Imperio Regibus, et D^{omi}nis nris hereditariis, nec alijs
Reges, et Principes, et potissimum Rex Christianissimus in suis Regnis
et prouincijs exiguas saltem, quae adhuc supersunt Catholicae religionis
reliquias diutius conseruare ualeamus, et multo minus ut unitatem, et
pristinam in religione concordiam, et tranquillitatem expectare debeamus
siquidem ea non humana ratione aut prudentia acquiri potest, sed emen
datione uite, et reformatione eor, quae sunt in clero, et populo deprauata
avidusque precibus e puro corde prolati impetranda est a deo Opt.
qui offensus peccatis non nisi poenitentia conciliari solet, quia iustus
Dominus nunquam abiicit hereseon flagra, nisi tollatur culpa delicti. Quae
circa eum ad nos nondum perlatum sit super praecipuis illis scripti nro

capitulis

vide f. ab hinc folio.

capitibus cum quibus etiam postulata Orator, Galliarum, congruit in Cone.
 quibus tractatum, uel conclusum fuisse, nos tamen Imperatorem et Principem Ca.
 tholicum secundum rationem muneris uiri praetermittere non potuisti, nec
 debuisti, quum P^{tes} eor, P^{mas} rursus beneuolē admoneremus de proponendis
 et discutendis ijs, quae primum per nos, iam uero per Oratores Regis Bryta
 nissimi in materia Reformationis proposita fuerunt. Et propterea P^{tes} eor, P^{mas}
 magnopere cohortari, ac maiorem in modum requirere, ut miseria publicae calamitatis
 et religionis Catholicae indices magis magisque deficientis, non modo diligentē consi
 derare, et ponderare uelint, quibus modis afflictā Christianitati succurri queat
 uerum etiam rationes per nos comōstratas suscipere, ne forte nos ac cathri Reges
 et Principes seculares Christiani orbis cogamus, contra uoluntatem et deside
 rium nostrum Regnis, atq; prouincijs quisq; suis ipsimet proscribere, sicuti
 presentis temporis, ac imperij Regnorumq; et Prouinciarum nostrarum, extrema
 necessitas postulat, ne extrema in uniuersum Christiana religione pagans,
 mo fenestra aperiantur. In quo tamen Deo uolente a pijsimo et Catholici Im
 peratoris, ac principis officio, et a religione illa, quam a maioribus nostris per
 manus traditam accepimus, ne latum quidem unguem, quod ad nrām personam
 attinet recessuri sumus. Nos pro ea rerum Germanicarum, noticia, quam longo usu
 annis amplius quadraginta acquisitam tenemus, scientes quantum momenti ad
 recuperandam pristinam unitatem, uel saltem ad conseruandas hasce pertinentes
 religionis Catholicae reliquias conferat Reformatio, non frustra petisse, ut priusq;
 illa tanq; magis necessaria tractaretur a discussione dogmatum interim
 supersederetur, a legatis formissimis argumentis, sed magno nrō cum dolore
 cernere, quod posthabitis potioribus reformationis articulis duntaxat leuissima
 et minutissima quadam tangantur, et quod tantum temporis conteratur in
 disputatione articuli de residentia, et inhibitione Episcoporum, nam sit de
 uine Diuino, uel positus. Cum enim manifestum sit Epōs debere suis Ecclesijs
 praesse, easq; regere et gubernare, nobis uideri quod non opus fuisset tam
 longa contentione, sed quod id maxime rone agendum, et laborandum esset
 ut Epī in suis Ecclyjs praesertim his turbulētissimis temporibus residerent, et

851
presentes quod opor, est officij diligenter, et sedulo prestare uiderentur, neque
prolixe disquirendum quo ad id iure teneantur quandoquidem eos ad id
teneri nemo inficias ire potest, nec referre siue diuino, siue posituo et humano
iure id fiat, quin S. D. N. rogandum, et adhortandum ut quoniam hoc onere
residentie, et aliarum functionum Episcopatum multi leuantur per dispensationes
Apostolicas suas secundum eximiam suam pietatem in hoc casu cum nullo Episcopo
uelit dispensare, nisi ubi id publica, et euidentis Christianitatis utilitas poscere
debitur, quin etiam dispensationes, quas hoc seculo plus detrimenti q̄ comodi esse
adferre, ac facile ab quouisbet causis concedi, constat ad pristinos canones reuocari.
Hæc uos ipsi P^{ri}ncipalis Legatus proponens pro uestra industria, facundia, et in rebus
agendis dexterritate alijs etiam idoneis argumentis amplificare poteritis, etiam
atq; etiam instando, et monendo ne surdis auribus prætereantur.

Praeterea si animaduertentis Legatos et P^{re}s Conuocij nullo modo induci posse
ut tractationem dogmatum prorsus intermittant, debetis operam dare, ut sal-
tem utrunq; negocium simul tractetur Patrum numero in duas classes distri-
buto, quarum uni prouincia reformationis instituenta alteri discutendorum
dogmatum cura tribuatur, quemadmodum Legati et Patres quo ordine id co-
mode et recte fieri queat, facile constituent.

Ea autem omnia uolumus, et iubemus ut proponatis, et tractetis, collatis
consilijs non solum cum Oratoribus Regis Britannissimi, uerum etiam cum
Illmo Comite de Luna, quando isthuc noie serf^{mo} et c^{ar}o^{mo} nepotis ur̄i Regis
Catholici uenturus est, et interim cum P^{re}latis Hispanis, qui utiq; seculi
confidimus sese uobiscum in his negocijs coniungent, nolimus enim nos
latere, quod haud ua pridem iam dictus serf^{mo} nepos noster Rex Catholici
nobis copiam fecerit capite quorundam instructionis dicto comiti præ-
scripta, quæ nimirum ad uniuersam Temp^{or} Christianam spectant (nam
si qua pruatim duntaxat ad sua Regna pertinere affirmant) ubi serf^{mo}

cuius prefato Oratori suo comiti de Luna expresse inuincit, ut uobiscum
mutuam intelligentiam (uti dici solet) habeat

Præterea nec illud uos celandos esse censemus, quod eidem negotio nro Ser.^m
Hispaniar, Rege statim in primo huius Concilij de uero maxima difficultas
occurrit in uerbis illis Proponentibus Legatis rē, quia Ser.^{tas} eius uerendum
putat, ne P^m Legati id agere uoluerint, ut hoc artificio Patribus nouo ex,
emplo adimerent facultatem proponendi ea qua Reip. Christiana necessitas
postularet, si Legatis ipsi displicuisset rē ideoq; putat a sepe dictis P^m
Legatis ipsi debita cum modestia expressam uerbor, illor, declarationem
petendam esse, optatq; uos in petenda huiuscemodi declaratione, et promo,
uendis ijs, qua ad libertatem Concilij spectant, suis et alior, Regum ac P^m,
cipum Oratoribus conungi, quoniam Ser.^{tas} eius hoc noie etiam Ser.^m
ac Christianiss. Francia et Portugallia Reges requisierit, cui quidem
Serenitatis eius sententiæ cum ipi quoq; subscribendum duxerimus
uobis per presentes benigne ac firmiter mandamus, ut quando tempus
erit memoratam declarationem requirendi dicto comiti de Luna uos con,
iungatis, eiaq; etiam alijs in promouenda libertate Concilij et utilitati
publicæ assistatis, et interim rem dissimuletis et secretissimam teneatis
donec comunicatis consilijs unanimi dictor, Ser.^m, Regum consensu
et opera suscipi queat

Cæterum quo rebus uos tam in hoc negotio q; in alijs uoluntati nre
accommodatis uisum est opere precium uobis formulam Latinam litterar,
quas in Lingua Hispanica ad dictum Ser.^m nepotem nrm dedimus cum
his transmittere

Porro quod in ysdem lris uis ostenditis ad huc constantem esse
inter P^{res} opinionem nos Rome Concilij suspensionem promouere ipsi
certè P^{res} toto aberrant calo, quemadmodum uobis iam antea scripsimus

151
Quapropter debebitis id constantiter negare, ipsiusq; Patribus simili opinionem
omnibus modis euellere

Sic etiam falluntur Romani legati opinione sua dum existimant nobis articulos
illis de reformatione quas antea ad nos misistis satisfactum esse qui non
suasum habuimus Pater nos Romas non ita leuiter qua in superficie tantum
se offerent proposituros et tractaturos, sed mox ad substantiam et caput
rei progressuros fuisse, id quod etiam numquam uesementer desideramus
a uobis promoueri, et suprascripto modo urgeri uolumus. Exequuntur
igitur estis in praemissis bene gratam et expressam uoluntatem nostram
erga uos benigne recognoscere. Dat. in ciuitate nostra Constantia die x
mensis Ianuarij Anno Dni M. D. LXXIII. Regnor. nror. Romani x
alior. uero xxxvii

J. Hermannus

Ad mandatu' sacrae Caes. M^{tes}
propriae

M. Sino Hermannus

V. t. sold

A. Hirgo

R^{os} deuotis ac egregio fidelibus nobis dilectis Antonio Archiep^o Prag^o
Georgio Drascowith Ep^o quinq;uecelesienⁱ et Sigismundo a Thun
nris Consularijs et ad sacrum Synodum Oratoribus

Reddita xxv Jan^{ij}
hora nona noctis